

Nemški ne znajo.

Burka v enem dejanji.

Spisal

Jakob Aléšovec.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V Ljubljani,

Natisnila „Národna tiskarna“.

1879.

O s o b e :

Korén, vaščansk župan.

Rezika, njegova hči.

Grilec, pod imenom Kordán.

Robát, uraden sluga.

Janez, }
Jože, } vaščani.
Tone, }

Poročnik (lajtenant).

Občinski pot.

~~~~~
Godi se v vasi ob hrvaški meji.

Čedna kmetiška soba, na levi in desni miza, vhod zadej v sredi, na desni strani vrata, na levi okno. Zadej omara. Na steni dve puški.

Prvi prizor.

Rezika sama.

Rezika (sedi za mizo s knjigo v roki): „Mohorjevo društvo“ je res koristno, za ljudstvo ni boljšega. Toliko in tako dobrih knjig bi se za ta denar nikjer ne dobilo. Koliko dolgih zimskih ur sem si že z njimi v svoj prid skrajšala, koliko se iz njih naučila! (Položi knjigo na mizo in vstane.) Kako dobro, če človek brati zna! Jaz sem naučila se pač le slovenski, pa dosti je, naši rodoljubi že za to skrbé, da dobimo dosti poduka v domačem jeziku po knjigah, ki jih izdajajo različna društva, kakor „Matica“ in „Mohorjevo društvo“, pa tudi posamezni pisatelji, vrh tega pa še po časnikih. Škoda, da je pri nas pošta tako od rok! Komaj

že pričakujem „Novic“, če ne bodo zopet zasežene po policiji. Moj oče prebirajo po njih posebno hlastno gospodarske in politične stvari, jaz pa prebiram zabavni del in druge različne mikavne reči, katerih je vedno kaj najti v njih. Od tega imava oba dobiček; oče se ravnajo po podukih v gospodarstvu in so v tem vsem sosedom da leč spredej, — jaz pa si bistrim um in si zapomnim veliko veliko koristnega. (Vrata se odpró.)

Drugi prizor.

Prejšnja, Robát.

Robát (vstopi brez trkanja, s pismi pod pazduho, robato): Kje je purgermojster? (Prebira med pismi.)

Rezika (nekoliko nevoljna): Se li tako plane v hišo, kakor hudournik? Ali se niste nikdar učili manire?

Robát (robáto): Pecirknemu omcdinarju napavrih ni treba manere — razen (se prijazneje zariga in bliža Reziki) če bi luštna Rezika imela zá-me kak glažek iz fotrovega keldra, he he! (Jej hoče seči pod brado.)

Rezika: Ostudnež! (Ga pahne od sebe.) Menite, da sem trta, na kateri sme vsak pokušati grozdje? Za vas nima klet mojega očeta ne ene kapljice.

Robát (razžaljen): Tako alsden! Veste, s čem imate opraviti?

Rezika (resno): Z vami nič!

Robát: Oho! Upor? Auflauf? Jaz sem omdinar, če mene pelajdigate, pelajdigate cesarstvo! Ne dotaknite se me!

Rezika: Tega se vam ni treba bati od mene. Zdaj pa le ob kratkem povejte, kaj imate pri nas opraviti; potem se podvizajte čez prag.

Robát: Že, prav, že! To renitenco bom naprej meldal. (Vzame pismo izpod pazduhe in ga vrže na mizo, potem pomoli Reziki listič.) To je ena cuštelenga. Na ta cegelec se podpišite, da ste rihtek prejeli.

Rezika (podpiše listič, potem vzame pismo z mize in ga pogleda): Zopet nemški! Vsaj vedó gospodje v kanceliji, da moj oče ne znajo nič več nemški, ko jaz. Kdo li jim bo to prebral in razložil, kaj je!

Robát (vtaknivši podpisani listič med druga pisma, osorno): To meni nič am ne gre. Adijo! (Hoče iti.)

Rezika: Stojte še malo! (Prijazneje): Pa vendar veste, kaj je naročeno v tem pismu

mojemu očetu, katerih še ne bo tako brž domu. Če je kaj silnega, povejte meni, da se vedo oče po tem ravnati.

Robát (prijazneje): Ajgentlih to ni moj dinst, tudi človek ne more tako lahko se meniti, če je tako prekleto žejen, kakor jaz. Sonsten — no, bi morda — —

Rezika (za-se): To je dovolj razumljivo. A kaj mi je storiti? Do gospoda župnika imamo dobro uro, tu blizo pa nihče ne zna nemški, vsaj brati ne. Vrh tega še pisem iz kancelij ni lahko brati in razumeti, če prav kdo za potrebo nemški ume. Bolje tedaj, da dam temu človeku kozarec vina, nego da bi morali oče nalašč zavoljo tega pisma iti k gospodu župniku ali učitelju. (Robátu): Sedite, vam bom prinesla ga kozarec. (Gre ob sredi.)

Robát (sede): He he! Je vendar dobro za nas rihtne omedinarje, da so cuštelenge tajč. Saj smo tako slabo pesoldani, da še glažek vina bi si ne mogli zašafati na dolgem potu. Tako pa za prebranje in raztajčanje takih cušteleng dobi človek še kak groš ali kak glažek vina. Če bi bile slovenske, bi jih lahko sami brali in mi bi ne dobili ne solda, ne kapljice. Moj komerad od soldatov, ki služi pri rihti tam gori nekje, pa ne vem zdaj ravno imena, kjer vse cuštelenge pošiljajo v tisti pr . . . . . slovenski šprahi, hodi

vedno lačen in žejen okrog, ker tisti, katerim kaj cuštela, vse sami bero in zastopijo. — Zdaj moram pa malo preštudirati to cuštelengo, da bom vedel povedati, kaj je. (Vzame dopis z mize.) Ajgentlih tudi jaz ne znam prav po vorengi tajč, le toliko, kolikor sem pri soldatih prefitiral in kar so me potlej po kanclijah obrihtali. Probi-rajmo! (Natakne očali. Bere pismo na pol glasno): Rinderpest! (Govori): Aha — Pešt! V Pešti smo že bili v logarji, že vem, kje je to. (Bere): Grenze a-a-absper-ren. (Govori): Aha — absperren — za-preti. (Bere): Rind-vieh. — (Govori): Ej, kako je to slabo nakracljano, vrag naj bere! (Bere): Hu-unde, Scha-affe, Pe-pi-pilze, Pferde (mrmra nekaj) — ej, kdo bo to bral! Za glaž vina je že dosti! Pa vendar! (Bere): Kor-kor-don. (Govori): Ja, kordón — vrag vedi, kaj je to! (Premišluje): Aha, to bo cunom — ime kakšnega komisarja. (Bere): Bürgermeister — spe-sper-ren. (Začuden govori): Kaj? Ta komisar Kordon ali kar je že, bo tega purgermojrstra zaprl! — Sperren — absperren, to je vse eno. (Premišluje.) Tega pa ne smem povedati Reziki, če ne, ponese vino nazaj v klet. Hm, hm! (Gleda v pismo.) Kaj družega moram jej natveziti. (Premišluje.) Holt, že vem. Rekel bom, da je ta „Kordón“ kak lump, ki ga s Pešta štekbrifleh ferfolgajo, ker je govedno, kožuhe, konje,

ovce in pse kradel. Če prav ni res, jaz ne morem zato, ker ne znam zadosti visoki rihtni tajč, glažek bi ga pa vendar rad ruknil.

Rezika (pride nazaj s kozarcem vina, ki ga postavi na mizo pred Robata): No, ste že prebrali pismo?

Robát: S ferlavbom si bom prej grlo malo omočil. (Pije): Ha! V vašem keldru so dobra vina. (Pije zopet.)

Rezika: Zdaj mi pa povejte, kaj ste nam prinesli!

Robát (si obriše brke, potem vzame pismo v roke; z važnim glasom): Alsdén poslušajte, kar se vām za vedit dá. Tam v Pešti — to je doli na Ungarih — je en individibum s cunomom „Kordón“ kradel goved, ovce, konje, pse, kožuhe in drugo tako živino in bo zdaj štekbrifleh ferfolgan. Kteri purgermojster ga dobi, ga mora zapreti in prijeti. (Pogleda Reziko): Ste vsi zastopili?

Rezika: A, da le nič silnega ni! K nam se ta človek gotovo ne bo priklatil. (Vzame pismo in ga položi na mizo.)

Robát (izpije zadnjo kapljo): Še vsaj en požirek bi bil zaslužil, ne?

Rezika: Drugi pot, za zdaj imate dosti. Le idite po svojih opravkih, vidim, da imate še dokaj pisem raznositi.

Robát (vstane): Cuštelati — se pravi omtlih. Pa se nič ne mudi. Če danes ne, pa jutri. Meni se nič ne mudi.

Rezika: Pa se drugim mudi. Le idite z Bogom!

Robát: Pri vas ste preveč voherni. Pa naj bo za danes. Drugi bart mi boš morala prinesti večo posodo. To je za šnops, ne za vino. Če ne, ti ne bom nobene cušrifte več ferlezval. (Gre ob sredi.)

Rezika (sama, spravi kozarec v omaro): To je tudi izdaten davek za nemško kulturo. Danes je bil mož še prenesljiv. Včasih pa mora dobiti ga dober polič, predno ga pripravimo do tje, da nam raztolmači nemška pisma, pa še tedaj ne vselej prav, ker mož menda sam ne razumi dobro nemški — vsaj uradnega jezika ne. No, kar je danes prinesel — če mi je to dobro raztolmačil — še vredno ni pijače, ki sem mu jo dala. Onega tatu k nam gotovo ne bo, tedaj naj gre pismo v miznico. (Odpri miznico in vtakne pismo va-njo.) Očetu bom že povedala, če me bodo prašali. (Trkanje ob vrata.) No, kdo li bo, ki trka? Pa ne kak gospôski človek? (Glasno): Vstopite!

Tretji prizor.

Rezika, občinski pot.

Občinski pot (vstopi s torbo): Dober dan, Rezika!

Rezika: Bog ga daj! Kaj novega?

Pot (vzame pisma iz torbe): Tu par pisem do župana, tu pa eno za vas (pomoli vse Reziki). Tudi „Novice“ so tu.

Rezika: Tedaj niso zasežene! Danes ste veliko prinesli. Vam je mar vseč kozarec vina?

Pot: Ne, hvala lepa, drugi pot. Danes imam še mnogo raznositi in če se človek dalje mudi, ne pride nikamer. Ljudje že komaj pričakujejo pisem in časnikov. Z Bogom, Rezika! (Odide.)

Rezika: Kak razloček med tem potom in onim sodnijskim bričem! Temu se mudi, dasiravno je prostovoljen pot in nima raznašati tako važnih reči, kakor oni. In vendar se je branil še kozarca vina, brič pa bi bil sedel tu pri čaši, dokler bi mu jo bila jaz polnila, čeravno je imel še veliko pisem pod pazduho, ki jih ima nemudoma raznositi. (Pregleduje prejeta pisma.) Za očeta — napis zopet nemški! Če je tudi pismo nemško, bo treba očetu jutri se peljati do gospoda župnika ali do učitelja, ker razen teh tu okoli ne zna nihče nemški. To je nadloga! Ljudje menda

mislijo, da mora povsod vsakdo nemški znati. (Vzame drugo pismo.) Slovensk napis in — pismo meni! Prav radovedna sem, kdo meni piše. (Odpre pismo in bere): Draga gospodična! (Govori): Gospodična nisem, naslov je prenapet. Pa glejmo, kaj bo dalje! (Bere): Le enkrat sem Vas videl in to je bilo v čitalnici v Metliki, kamor ste tudi Vi prišli s svojim očetom. A zadosti mi je bilo to. Jaz sem sedel v kotu, v temi, težko, da bi me bili Vi zapazili. Jaz pa sem zapazil in občudoval Vas — ne le zarad zale postave, ampak bolj še zarad duhovitosti Vaše in zarad Vašega navdušenja za narodno reč, kar oboje ste kazali v pogovoru s svojimi sosedi. Takrat že — dve leti je tega, — sklenil sem vzeti si za družico v življenji le Vas, če mi bo sreča kedaj tako mila, da bom mogel si napraviti lasten dom. In sreča bila mi je mila, danes imam toliko premoženja in pošteno kupčijo, da si upam lepó preživeti ljubo mi družico. Da me tudi sosedje spoštujejo, — v dokaz temu naj omenim le to, da so me pri zadnji srenjski volitvi enoglasno si izbrali za župana, čeravno imam za ta posel komaj potrebno starost. To pismo je namenjeno, delati mi pot do Vašega srca, če je še prosto. V par dneh se bom predrznil sam potrkat pri Vas in Vašem očetu. Dozdaj mi je bila sreča mila povsod, naj mi bo

mila še pri Vas. — Ivan Grilec. (Spogne pismo, govori): Čudno! Kaj mi je misliti o tem! Čutim pač, da mi srce burneje bije. Res se spominjam, da sem bila z očetom o tem času v Metliki v čitalnici in da me je mladeneč čvrste postave s kota gledal, čegar obraza pa zaradi tmine nisem mogla razločiti. To pismo me spravi res v zadrego. — Sam bo prišel sèm, tako piše. Kdaj je oddano to pismo? (Pogleda napis.) Že pet dni je staro. Tedaj je ležalo tri dni na pošti. To je zopet dokaz, kako hitre so pošte na kmetih. — Bi li to pismo pokazala očetu? Spodobilo bi se pač, toda — naj ga zvečer še enkrat pazno preberem, potem bom videla, kaj mi je storiti. (Vtakne pismo v nedrije.) Zdaj mi bo treba pripraviti za očeta kaj; kedar pridejo domu, so navadno lačni. (Hoče oditi skozi stranska vrata.)

Četrty prizor.

Prejšnja, Korén.

Korén (vstopi in pomoli svojo kratko suknjo, ki jo je imel na ramah Reziki): Vroče je, vroče, Rezika, nesi suknjo v mojo stanico! Potem pridi brž nazaj.

Rezika (vzame suknjo): Ste se spehali, oče? Jaz sem mislila, da vas ne bo tako hitro nazaj, ker je pot dolga, in ravno sem se bila namenila, vam kaj pripraviti.

Korén (sede): Ni treba, lačen nisem, le žejen. Tedaj spravi mojo suknjo, potem pa mi prinesi kozarec onega s kota, pa bo dobro.

Rezika: Se bom podvizala, oče. (Gre v stran-sko sobo.)

Korén (si briše čelo): Županova butara je res težka. Vse letí le na župana, če se kje kaj zgodi, brž primejo župana, domači pa so hudi na-nj, ker mora ž njimi ravnati strogo po postavi. Da bi se človeku ne smililo ubogo ljudstvo, vse bi vrgel od sebe in se za ničesar ne brigal, ko za svojo rodovino in zemljo. No, hvala Bogu, rodovina meni ne dela preglavice, ranjka — Bog jej daj dobro! — že več let tam gori pri fari v hladni zemljici počiva, Rezika pa je deklé, da jej ni para. Več sitnosti mi dela županski stol, posebno zavoljo nemških dopisov od gospôške. Sam umem le za silo nemški, kolikor sem se pri vojakah navadil; ali kaj mi pomaga to, ko ne znam nemški ne brati ne pisati! Zato sem imel že več občinskih pisarjev, toda nobeden ni bil nič vreden. Ta je zalezoval mojo Reziko, da sem mu kmalu vrata pokazal, drugi je bil len ko

snop, tretji neveden, ko teliček, četrti pijanec, peti je goljufal mene in srenjo in tako sem sklenil županovati sam, kakor vem in znam. Pri tem mi pomagajo gospod župnik, čeravno imam daleč do njih, ki mi prebirajo in razlagajo nemške dopise. V slovenskem jeziku sem že toliko izurjen, da vsa pisma razumem in ná-nje odgovore dajem in kar jaz ne morem, stori mi Rezika. Moji odpisi in dopisi gospôski so tedaj slovenski in zato me tam vedno pisano gledajo. Pa naj bo! Jaz ravnam po postavi in kdo mi more kaj!

Rezika (prinese vino in mrzle jedi ter postavi oboje na mizo): Tu, dragi oče! V kuhinji sem našla še nekaj ostankov, če se vam bodo prilegli.

Korén: Hvala ti za skrb, dete! Lačen nisem, le žejen. Pa vendar kak grizljeje k vinu dobro dé. (Si natoči, potem pije in jè.) Tam doli na razpotji sem videl pota okrajnega glavarstva. Je bil morda pri nas?

Rezika: Bil je in pustil neko pismo tu.

Korén: Nemško, se ve da! Je mar povedal, kaj je?

Rezika: Nekaj je pravil, pa menda ne bo nič tacega. Tam doli na Ogerskem — menda v Peštu, je rekel, — je nekdo, ime mi ni ostalo v

glavi — pokradel več goveje živine, ovac, konj, kožuhov in — kaj jaz vem, kaj še! Tega zdaj sledé in tudi nam je okrajno glavarstvo poslalo naznanilo, da ga imamo prijeti, če se sèm priklati.

Korén (ki med tem já in pije): Kaj? Da bi bilo tako naznanilo poslalo mi okrajno glavarstvo? Deklé, nisi prav razumelo.

Rezika: Tako mi je brič pravil. Pismo je v miznici, se lahko sami prepričate.

Korén (odpré miznico in vzame pismo z nje): Hm! Kaj pomaga mi, ker je nemško! Beri mi ga ti!

Rezika: Ne norčujte se, saj veste, da znam le slovenski.

Korén: Jaz tudi nemškega ne znam. (Ogleduje pismo.) Pečat je okrajnega glavarstva. Ali kaj ima okrajno glavarstvo opraviti s tatovi? Ti spadajo v področje okrajnih in deželnih sodnij, toliko že vem.

Rezika: Jaz o tem nisem zvedena, ali brič mi je tako potolmačil pismo.

Korén: Ne more biti, to jaz vem. Brič je menda prej kje preveč pil ali pa sam ni razumil dopisa.

Rezika: Ne verjamem, da bi bil prej kaj pil, ker je bil tako žejen, da je brž zlil kozarec v-se, ktereга sem mu bila prinesla jaz zato, da mi je razložil pismo.

Korén (majé z glavo): To je pač sitna reč. Ne, ne, to ne more biti, nikakor ne! (Premišluje.) In vendar bi jaz mislil, da gospôska ne pošilja svojih potov po kmetih z nemškimi pismi, da ne bi jim prej povedala, kaj nesó. Dopis utegne važen biti. Skoro bi napregel vranca in peljal se k gospodu župniku ali pa k učitelju.

Rezika (pogledavši skoz okno): Noč se dela, črni oblaki se valé proti vasi. Že padajo tudi goste kapljice z oblakov. Jaz bi vas ne pustila rada z doma, ker se utegne konj bliska splašiti. Kaj, ko bi poslali po Govekarjevega Toneta, ki je bil več let na Nemškem in nemški dobro govori? Ali po Logarjevega Janeza, ki je nekoliko šol študiral? Vsaj sta tu blizo in če ne moreta razvozljati pisma, no! to ne stane več, ko bokal vina, in jutri se lahko peljete do fare.

Korén: Dobra misel. Naj pride tudi še Lončarjev Jože, ki je bil pri vojakah in se zdaj s svojo nemščino tako rad baha. Se bo videlo, kaj bodo skovali. Če nič ne bo, je že družčina par bokalov vredna. Le naroči hlapcu, naj gre brž po-nje.

Rezika: Kratek čas bo na vsak način. (Odide ob sredi.)

Korén: Zdaj bom videl, kaj bodo skuhali ti vaščanski modrijani, ki po vsi vasi trobije, kako

dobro da je, če človek nemški zna. Res, dobro je, če človek več jezikov zna, temu tudi jaz rad pritrdim. Ali da bi ravno nemški jezik pri nas tu na meji bil take važnosti, tega jaz ne morem nikakor sprevideti. Vsaj jaz ne potrebujem ga tu in skoro sem že mrvo nemščine, kar sem se je pri vojakihi naučil, do malega zopet pozabil. Čemu li mi bo tu nemščina? Kdor me potrebuje, naj se nauči mojega jezika; če bom jaz koga potreboval, bom že naučil se tudi njegovega. (Trkanje ob vrata.) Ej, kdo vraga mi pride! Morda zopet brič. Ne, ne, kdo drug bo, ker brič nima navade trkati. (Glasno): Le noter!

Peti prizor.

Prejšnji, Grilec.

Grilec (vstopi v popotni obleki s torbo): Sem li prav prišel sèm k gostilničarju in županu, gospodu Korénu?

Korén (vstane): Da, prav ste prišli. Kaj je vaša želja?

Grilec: O, moja želja je prav pohlevna. Jaz sem popotnik in ne želim nič družega, ko nekoliko večerje, kakoršne koli, in posteljo za noč.

Korén: Oboje se pri nas dobi za poštene ljudi.

Grilec: Pošten človek mislim, da sem, vsaj za tacega še veljam.

Korén Grilee: Odložite svojo robo (mu pomaga odlagati), potem pa malo malo potrpite, da pride moja hči nazaj. Če vam je prav, bom to vašo robo kar tje v sobo nesel. (Odide z robo skozi stranska vrata.)

Grilec (oziraje se po sobi): Čedna hiša, kaže, da je posestnik premožen in lep red v hiši. — Tu toraj biva ono zalo deklé, katero sem jaz izvolil za svojo družico. Je li došlo jej moje pismo in kaj je naredila ž njim? Najbolje bom to zvedel, če za zdaj še ne izdam svojega imena, ampak se obnašam kakor tujec. To mi bo lahko, ker po obličji me gotovo ne pozná. Ako me bodo prašali imena, no, — ime se kmalu dobi. Pod tujim imenom človek tudi lajše opazuje, ljudje se mu bolj kažejo take, kakoršni so.

Korén (pride nazaj): Rezika bo brž prišla. Vsaj vam je prav, da sem vam ukazal prinesiti kozarec boljšega?

Grilec: Kaj pak, najboljšega. Pot me je ogrela, ker sem šel kake pol ure peš.

Korén: Ste pač daleč od tod, — po vaši govorici sklepam to. Ne zamerite moji radovednosti!

Grilec: Dobrih dvajset ur na gornjo stran je moj dom, — blizo Ljubljane.

Korén: Blizo Ljubljane? Ej, tudi jaz poznam nekoliko oni kraj. Če bi vedel vaše ime, — toda ne spodobi se mi vas tako izpraševati.

Grilec: Vsak človek ima pravico zvedeti, koga pod svojo streho vzame. (Za-se): Pravega imena mu ne povem, morda je že hčerka ž njim govorila. Tedaj kako drugo ime. Pa kako? (Premišluje.) Vraga, da v zadregi so pametne misli človeku tako daleč. Ej, naj bo, kar koli. Ime moje matere, nekoliko predrugačeno. Kordún — Kordán, to ni veliko narazen. (Glasno): Jaz sem Kor — Kordán, Ivan Kordán, gostilničar in župan s Šmarije.

Korén: Kordán — s Šmarije? Hm! Imena Kordin, Perdán, Kordún sem že slišal, ali Kordán — to mi je novo.

Grilec: Sem še le kratek čas v Šmariji.

Korén: Ste pač prišli po vino sèm?

Grilec: Dá — se reče — nekoliko ogledovat.

Šesti prizor.

Prejšnja, Rezika.

Rezika (pride z vinom in kruhom na plošici, kar postavi na mizo, kjer sedita Grilec in Koren): Dober dan!

Korén (predstavlja): Moja hči Rezika.

Grilec (vstane): Pozdravljena, gospica!

Rezika (sramožljivo): Le obsedite, gospod, jaz nisem gospica, ampak priprosto kmetsko deklé. (Korenu): Oni bodo ta hip tu — je sporočil hlapec.

Grilec (si natoči in gleda vino, postrani pa Reziko): To mora biti domač pridelek, ki človeka okrepča in ogreje. (Pokusi vino.) Nisem se motil. (Pije.) A, to se človeku prileže.

Korén: O, pri nas je sploh vse vino dobro, nektero nekoliko boljše. Toda, Rezika, morda bi bilo gospodu ljubše, če bi mu nesla pijačo v njegovo sobo, kajti ko pridejo ljudje —

Grilec: Imate morda županijske opravke?

Korén: Nekaj malega, toda —

Rezika (postrani Korenu): Oče, morda bi ta gospod vam prebral pismo. On bo že znal nemški.

Korén (postrani Reziki): Kaj še! Meniš, da bom vsakemu oznanil, da ne umem nemški? Tudi ne gre vsakega nadlegovati.

Grilec: (med tem postrani ogledovavši Reziko): Krasno deklé! Kako bi li izvedel, je li prejela moje pismo, ali ne! Morda se najde kaka prilika, če mi nese vino v mojo sobo. (Glasno): Če imate županijska opravila, vam ne bom na poti, tedaj pokažite mi sobo.

Korén: Rezika, vzemi pijačo in nesi jo gospodu v sobo mu odločeno.

Rezika (vzame ploščico z vinom): Prosim, če vam drago. (Gre naprej skoz stranska vrata.)

Grilec (odhajaje Korénu): Pozneje bom prišel nazaj, bomo morda kaj spregovorili. (Odide skoz stranska vrata.)

Korén: Nam boste povedali kaj novic. (Ko je Grilec odšel): Kordán se piše ta mladi človek. (Premišljuje): Hm! Že prej si nisem mogel domisliti tega imena. No, bo pač kak trgovec, ki se je med tem, kar mene ni bilo v Šmariji, tje naselil. Kaj sploh mene to briga! Poštén je videti, po drugih rečeh prašajo le ženske.

Sedmi prizor.

Korén, Tone, Jože.

Tone: Tu sva, foter! Kaj bo novega?

Korén: Sédita tu za mizo. Ko pride Rezika, nam bo prinesla kaj za suho grlo.

Tone in Jože (sedeta): Naj pa bo, no.

Jože: Bos najgs foter?

Koren (vzame iz miznice pismo): Saj znata nemški, ali ne?

Tone in Jože: Kaj pak, ferštek zih.

Tone: Jaz sem rajžal več let samo med tajčarji, kjer že vsak otrok tajč zna, pa bi jaz ne znal!

Jože: Jaz sem pa bil pri soldatih frajtar, znam tudi tajč toliko, da me še šomašter ne dene v koš, dunerveter — olesajns nohamol kraje-pataljon!

Korén: No, to je prav. To-le pismo je danes brič prinesel, pa je nemško in na videz važno. Preberita mi ga, za polič vina mi ne bo žal. (Dá jima pismo.)

Jože (vzame pismo in se popraska za ušesi): Ja, ja, je že od rihte, pečat sem koj spoznal. Le poglej, Tone!

Tone (pogleda): Rihtek! Glih tak pečat ima, kakor moj pos. Žiher verjamete, foter!

Korén: No, dá, berita mi pismo, potem se bo že videlo, kaj je.

Jože: Kaj vam pomaga, če ga bereva! Saj vi ne znate tajč.

Tone: Res je, kaj bo fotru nucalo, če ga Jože bere!

Jože: Ali pa, če ga bereš ti, Tone.

Korén: Tedaj preberita ga oba, potem mĩ pa povejta, kaj je v njem.

Jože (pomoli pismo Tonetu): Na, pa ti ferlezvaj, jaz bom poslušal. Imam danes malo švoh oči.

Tone (se brani pisma): Ne, veš, le ti ferlezvaj, jaz danes ne slišim dobro, mi je prej smet v oči padla, zdaj me pa oba ušesa boleta. (Si mane oči in ušesa.)

Korén: No, eden bo vendar bral?

Jože: Jaz bi rad, pa znam le staro šrifto, ta je pa nova. Pri tej bi me v očeh krč prijel, in vi ne veste, kako je to hudo. Saj ga že imam, krajcpataljon. (Si mane oči.)

Korén: Na ta način ne bo nič z vama. Sta prava tiča. Jaz že vem, kam to meri. Ker Rezike še ni, grem sam v klet, potem se vama bodo že odprle oči in ušesa. (Gre ob sredi.)

Jože: Zakaj ne ferlezvaš, Tone? Saj znaš?

Tone: Znam že, pa le drukano, pisane šrifte ne.

Jože: Jaz — med nama rečeno — še brati ne znam.

Tone: Kaj? brati ne znaš? Te ni sram, ki si bil toliko cajta pri soldatih?

Jože: Ti si pa menda še dalje po fremd vancral, bi se bil še lože naučil.

Tone: Saj sem rekel, da znam, pa le drukano.

Jože: Figo znaš! Toliko, ko jaz.

Tone: Kaj boš šimfal!

Jože: Tiho bodi, ne štritajva se, če ne, bova šla s suhim grlom domu. Rajše fotra kaj naplavšajva.

Tone: Le! Toda kaj mu bova natvezla, da bo verjel? (Oba gledata v pismo.)

Osmi prizor.

Prejšnja, Rezika.

Rezika (pride skoz stranska vrata, postranižá-se): Ta tujec je prav mikaven človek. Pa kako je mene gledal! Prašal me je tudi po nekem pisnu. Sploh je njegovo obnašanje čudno. Kdo li je in česa tu išče? Mikaven človek je na vsak način. (Zagleda Jožeta in Toneta, ki se delata kakor da bi bi bila v pismo zamišljena.) A, sta že tu in ugi-bata pismo. No, kaj je v njem? Menda mi brič ni pravega povedal.

Tone (naglo): Kaj ti je brič povedal?

Jože: Gotovo te je naplavšal, Rezika. (Drežne Toneta, tiho temu): Najbolje, če jo izprašava. Morda jej je pravo povedal. Bova že videla.

Tone (tiho Jožetu): Morebiti nama bo to res nucno. (Glasno Reziki): Kaj ti je natvezil uhtni hlapec?

Rezika: Pravil je o nekem tatu, ki je v Pešti —

Jože (naglo): O, že vem, kje je to; smo bili tam v logarji. Strašno velik haupštot.

Tone (Jožetu): Ne moti Rezike! (Reziki): Kaj je tisti tat vkradel, kakor je pravil rihtni hlapec?

Rezika: Veliko goveje živine neki, potem ovác, konj, psov in kožuhov.

Jože: Pa kaj gre fotru to am?

Rezika: Tat je neki pobegnul sèm in oče bi ga imeli prijeti, če bi se tu pokazal.

Jože (pomenljivo): Aha, to je tako imenovan štekprif. (Gleda pismo.) Res je, Rezika, saj sva to koj ugnila že na pečatu, je li, Tone?

Tone: Ja, ja, koj sva to iztuhtala.

Rezika: Tedaj bo vendar res, kar je brič rekel?

Jože in Tone: Rihtek, to je res.

Rezika: Samó imé sem pozabila. Poglejta, kako je tatu ime.

Jože: Res, kako se piše? Poglej Tone!

Tone (kazaje na papir): Aha, ime je že tu, le poglej, Jože!

Rezika: No, kako se glasi? Saj se bom brž zopet spomnila.

Jože (gledaje v pismo): Krajcpataljon, glih ime je tako slabo zašmirano, da ga jaz ne spravim ven.

Tone (gleda v pismo): Jaz tudi ne. Vse drugo lahko berem.

Deveti prizor.

Prejšnji, Korén.

Korén (prinese polič vina in ga postavi na mizo): Daj kupice, Rezika! (Rezika gre v omaro po kupice in jih prinese.) No, sta že razvozljala pismo?

Jože: Sva že zgruntala, kaj je v njem.

Tone: Ja, zgruntala sva že, samo imé tatú je strašno spackano, se ne dá brati.

Korén (nataka v kupice): Ime tatú? Tedaj bo vendar-le res, kar je brič Reziki pravil. Ali družega ni nič v pismu? Čemu so ga meni poslali? Saj tatú menda ne bo sèm.

Tone: To mora rihta bolj vedeti ko vi, foter.

Jože (kazaje Tonetu pismo): Vidiš, Tone, še nekaj stoji tu zašribano. Rihtek, ja! Tat ima sèm priti, so mu že na špuri. Ja, ja, k nam ima priti, sèm čez grenco.

Rezika: Tudi brič je nekaj govoril, da se ne sme čez mejo spustiti, — se že spominjam.

Deseti prizor.

Prejšnji, Janez.

Janez (vstopi v sredi): Dober dan vsem skup!

Korén: Tudi tebi, Janez! (Gre k mizi in natoči kupico.) Sem sédi, Janez, in izprazni to kupico, potem nam boš nekaj prebral, da bo bolj gotovo. Saj znaš nemški, je li?

Janez (sede in pije): Nemški? Nekdaj sem pač znal nekoliko, ker v šoli sem že diktando pisal. Zdaj sem pa že več ko 15 let domá in le kaka beseda mi je še v glavi obtičala. Brati pa bom, mislim, še znal.

Tone in Jože (drug drugemu postrani): Hvala Bogu, da ne zastopi tajč, če ne, bi mi dva utegnili priti v šmir.

Korén (vzame pismo z mize in ga podá Janezu): Vidiš, to mi je danes prinesel brič. Tone in Jože sta mi ga že površno poslovenila. A nekega imena — pravita — ne moreta brati, ker je neki slabo zapisano. Boš pa ti bral vse na glas, mi bomo poslušali, in Tone in Jože bosta potem videla, če sta vse prav povedala. Tako bomo lahko razklali ta trdi nemški oreh.

Rezika (ki je med tem po sobi dala si opraviti): Jaz grem med tem priskrbet kaj za večerjo. (Gre ob sredi.)

Janez (gleda v pismo): Pisano je dokaj slabo, jaz sem svoje dni veliko lepše pisal diktando, sicer bi bil dobil križ čez njo. Malo težko bo šlo, pa poskusimo. (Bere, pa tako, da se pozna, da bravnega ne razume, vse napak naglašaje in brez prenehanja pri vejicah in pikah.) An das Gemeindeamt in —

Tone in Jože: Rihtek, to sva že prav zastopila.

Korén: To razumim tudi jaz. Le naprej!

Janez (bere): Demselben wird bekannt gegeben, dass in Kroatien die Rinderpest —

Jože (ga vstavi): To je pa falš. Le bolje poglej! „Budapešt“ bo pisano, saj se tako pravi, jaz to dobro vem, ker smo bili tam doli v logarji. Na Ungarskem je to.

Tone (Jožetu): Če pa v šrifti stoji „v Kroatien“. Je li, Janez, da tam tako stoji? Beri še enkrat!

Janez (bere): In Kroatien die Rinder —

Jože (seže vmes): „Buda“, saj sem že rekel, tako se pravi po ungarsko.

Tone: To je tajč, ne ungarsko.

Janez: I, naj pa bo, če je tako prav! Tedaj!
(Hoče brati.)

Tone: No, vidiš, Jože, „Budapešt v Kroatien“.

Jože (hud): Jaz pa pravim, da je na Ungarskem.

Tone (mirno): Pijontar, ki je to pisal, je več študiral, ko ti, bo že bolj vedel, kje je Budapešt. Zavoljo mene holber je lahko v Krovaciji ali pa na Laškem, jaz sem le po tajčarjih rajžal.

Korén: Le mir, prijatelja! Pustita Janeza brati, da pridemo naprej.

Janez: Kje sem že ostal? (Gleda v pismo.)

Jože: Pri Budapešti.

Janez: Je že res! (**Bere**): — ausgebrochen ist. Wegen nahender Gefahr wird das Gemeindeamt angewiesen, alle Vorkehrungen zum Absperren der Grenze zu treffen (se ustavi).

Jože (**Tonetu** postrani): Ali tega kaj zastopiš?

Tone (**Jožetu** postrani): Saj sem že prej rekel, da jaz zastopim le to, kar je drukano, pisane šrifte pa ne.

Korén (**Janezu**): No, ali ne gre naprej? Pa zopet enkrat pij!

Janez (**pije**): Je zelo slabo pisano, kakor da bi bile kure po papirji kacale.

Jože: Res je, saj sva tudi midva komaj spravila skup.

Korén: Razumita li Janeza?

Tone in Jože: Vse per punktum in štrajzant. Naj le bere.

Janez (**bere**): — und bei sonstiger Strafe schon jetzt weder Rind —

Jože: Ne „Rind“ — „Kind“ bo pisano, le dobro poglej!

Janez: Tedaj naj bo! (Bere): Kind- noch Kleinvieh, als: Schweine, Schafe, Hunde und Pelzwerk sammt Pferden über die Grenze zu lassen.

Jože (ponosno): No, foter, vidite, da sva rihtek zgruntala! Ja, ja, tisti lump je v Pešti ajnbrehal, saj stoji tako v šrifti — ne, Janez? Poglej še enkrat — koj od konca! (Kaže na papir.)

Janez (gleda): A tu je! (Bere): — ausgebrochen.

Jože: No, vidiš — „ausbrochen“ ali po kranjski „ajnbrehal“. O, to mora biti velik lump, ki je toliko ukradel, kak ravbarhauptman. Otroke, prešiče, konje, ovce in kožuhe, zdaj jih pa žene proti grenci ali meji.

Tone: Ja, je že prav, glih tako sem zastopil tudi jaz. Pa še nekaj je; ali ne stoji notri „ajnspern“?

Janez (pogleda v pismo; po nekolikem mrmranji bere): A-a-absper-ren.

Tone: Čujete foter? Zapreti morate tega lumpa, če se prikaže.

Korén (za-se): To je kolobocija, da je človek skoro ne more verjeti. (Maje z glavo.) Zakaj nam gospôske ne pišejo slovenski! (Glasno): Le naprej beri, Janez, morda prideš do imena.

Jože: Ja, ja, do imena, če ga bo mogel brati.

Janez (bere kakor prej): Zur Unterstützung der Ortswachen trifft ein Militärpiquet ein, welches den Kordon — —

Korén (vmes): Počasi, Janez! Kaj si bral? „Kordán“?

Janez (govori): Da, „Kordón“ ali „Kordán“, tako je. Le glejte, ta beseda je pisana s slovenskimi črkami. (Moli pismo Korenu.)

Jože: S slovenskimi puštobi? Zato je nisva mogla brati, ker znava samo tajč.

Tone: Ja, ja, tako je.

Korén (pogledavši v pismo): Res je, „Kordón“ ali „Kordón“, ker se ne vidi dobro, je li predzadnja črka „o“ ali „a“. Hm, hm!

Tone: To bo ime tatú.

Koren: Zares čudno! (Maje z glavo.) Da bi bil ta! — Beri do konca, Janez!

Janez (bere): — bilden soll, für dessen Bequartirung das Gemeindeamt zu sorgen hat.

Jože (ponosno): Krajcpataljon, če ni rihtek, kar sva s Tonetom prej zgruntala. Daj sem cuštelengo, Janez! (Vzame polo.) No, foter, kaj pravitite?! O tajč, tajč — to se le pri soldatih dobro zmeštrá. Vidite, „militêr“ se pravi „soldatje“ — ti bodo prišli sem pomagat vam loviti tega tatu Kor — — Kor — — kako se že piše?

Janez: Kordón ali Kordán.

Jože: Rihtek je! No alsden! — Potlej je pa še „Pekvartireng“, to se pravi po kranjski: morate ga dobro vkvartirati, da ne uide, če ne, bo štrafenga. Ali ni vse rihtek tako, Janez?

Janez (migne z ramo): Kaj jaz vem! Jaz sem le bral, razumel pa nič.

Jože: No, ecco, foter! Janez tudi pravi, da je rihtek.

Korén: Pa vendar ne more biti, nikakor ne! Sicer bi bil tudi popis osebe pridejan.

Tone: Menite, da je tat čakal tako dolgo, da so ga natančno ogledali ali pa še kontrofrali?

Korén: Ali to pismo je od okrajnega glavarstva, ki nima nič opraviti s tatovi in tatvinami. To je politična gospôska.

Jože: Saj je bil tát tudi dosti politiš, da je toliko pokradel, potem pa zginil z vsem skup, kakor kakra. Le verjemite, da je tako! S politiš tatom mora imeti opraviti tudi politiš rihta.

Korén: Pri vsem tem ta reč ne gre skup. — Bo že treba jutri stopiti do gospoda župnika, da mi bodo pismo natančno pojasnili. — Dajte sem pôlo! (Vzame pôlo in jo dene v miznico.)

Enajsti prizor.

Prejšnji, Rezika.

Rezika (nastopi v sredi): Spred hiše je videti četo vojakov, ki se po klancu dol proti vasi pomikajo. Kam so li namenjeni?

Koren (začuden): Vojaki?

Tone in Jože (živahno): No, vidite, foter? Vse skup štima, v cuštelengi ni nič družega ko to.

Janez: Ne mara bo res kaj tacega.

Rezika: Nekaj posebnega mora že biti, na sprehod vojaki tako daleč ne bodo hodili. Grem opazovat, kam se bodo zavili. (Odide.)

Korén (postrani): Vrag, če sem že kedaj bil v taki zadregi! Vse se vjema s pismom, ker nekoliko ti že znajo nemški. Pa tudi brič je tako povedal. In ta tujec, ki pravi, da je blizo Ljubljane domá, s tem vražjim imenom Kordán, Kordán, Kordón. Zdaj pa še vojaki. Vse to se vjema tako, kakor nož in nožnica ali noga in čevelj. Pri moji veri, da v taki zadregi nisem še bil.

Dvanajsti prizor.

Prejšnji (brez Rezike), Grilec.

Grilec (ob stranskih vratih): No, je posvetovanje že pri kraji?

Korén (plašno pogledaje Grilca postrani): Pri kraji, da — toda —

Janez, Jože, Tone (šepetaje med seboj): Kdo je ta?

Grilec: A, razumem, vam ne gre vse prav, kakor marsikdaj pri posvetovanji. Ti možje (kazaje Janeza, Jožeta, Toneta) so gotovo občinski sve-tovalci?

Korén (v zadregi): Da, da, zdaj smo vsi skupaj nekaj uganili, gospod — gospod (s povdarkom) Kordán!

Jože, Janez, Tone (zavzeti drug drugemu na pol glasno): Kaj, Kordán? O, o! (Se pomaknejo proti vratam, kjer naslednje poslušajo in se menijo.)

Korén (v zadregi): Pomenkovali smo se prav živahno o nekem pismu. (Gleda pozorno Grilca.)

Grilec (zá-se): Tedaj je hčerki namenjeno pismo prišlo očetu v roke in zdaj je sklical občinski zbor, da se starešine posvetujejo, je li dati županovo hčer meni v zakon, ali ne. Čudna navada taka, ali vsak kraj ima svoje šege. Prav mika me zvedeti, kaj je občinska gospôska sklenila. (Glasno Korenu): Tedaj ste prejeli pismo in mislite, da bi utegnil jaz biti tisti?

Korén (strmeč postrani): Je vendar-le res, ker za vse ve. Pa kako je še predrzen! Ni dvoma več. Kako bi se ga li lotili? (Hrka glasno): Se

reče, jaz ne bi bil verjel, da ste vi pravi, ali ker nič ne tajite in se sami vdaste, sem prisiljen ravnati po postavi, po svoji dolžnosti. Prosim, stopite nazaj, upor bi vam nič ne pomagal, ker vidite tam pri vratih tri korenjake.

Grilec (zavzet): Kaj li pomeni vse to? Pojasnite mi vsaj —

Korén (ga potiska proti stranskim vratam): Le stopiva tje v sobo, potem vam bo brž jasno vse.

Grilec (gre nevoljen pred njim): Jako hrepnim po razjasnenji, tedaj idiva! (Stopi v stransko sobo.)

Korén (zaklene naglo vrata za njim): Tako! Tu naj čaka, da se ta reč popolnoma razjasni.

Jože, Tone, Janez (burno): Ta je tisti tat? In vi ste ga imeli v hiši in ga še celó skrivali?

Jože: O, rihta je že zgruntala, kje tiči. Zato ste dobili cuštelenjo.

Tone: Foter, to se za vas ne bo dobro steklo.

Korén: Jaz še zdaj težko verjamem, da bi bilo vse to resnično. Zato se brž popeljem k gospodu župniku, da mi on raztolmači pismo, ker vam vsem skup nič kaj ne verjamem, vi ne razumite tiste nemščine, ki jo gospôska piše.

Tone: Med tem bo pa flihtengar ušel, kaj ne?! O, ne bo nič, foter, mi smo tudi gmajnarski purgarji, mi take sramote na vasi ne pustimo.

Jože: Če se peljete vi v farovž, pa jaz tečem k rihti in meldam, da ste dali tatu legnat — uiti.

Janez: Mene ta reč nič ne briga, prebral sem vam, pa grem. Ravnajte, kakor se vam zdi. (Odide ob sredi.)

Korén (razburjen): Ej, pustita me pri miru! Pa stražita med tem vjetnika, da bosta sita. Tam na steni visite dve puški, dobro nabiti za volkove, vzemita vsak eno in stražita, kakor hočeta.

Jože: Bodeva tudi! (Gre k steni, sname puški ter pomoli eno Tonetu, drugo obdrži sam in jo ogleduje.)

Koren (med tem postrani): Puški ste dobro nabiti, samo smodnika ni v cevéh.

Jože (Tonetu): Tako! Ti pojdeš s to flinto pod okno, jaz pa bom tu pred vratmi na vahti. Pa le dobro merkej! Če bo le glavo ven pomolil skoz okno, kar fajer daj na-nj, pa le dobro cilaj, da ne fališ. Reksun, marš!

Tone (se obrne s puško na rami in odide ob sredi).

Jože: Fertik! Jaz bom tukaj vahtal. (Dene po vojaški šegi puško na ramo in jame vojaških korakov pred stranskimi vratmi sem ter tje hoditi.)

Korén: Jaz grem. Čez kaki dve uri pridem nazaj. (Hoče iti.)

Grilec (zunaj): Hoho! (Stresa vrata.) Kaj ima to pomeniti? Vrata zaklenjena, pod oknom pa nekdo s puško. Velja li to meni? Gospod župan, če to ni šala, je sila.

Korén (gre k stranskim vratam, upije): Jaz moram ravnati po ukazu.

Grilec (zunaj): Po kakem ukazu?

Korén: Ki mi je došel od okrajnega glavarstva. Vi ste Kordán —

Grilec (zunaj): Odklenite vrata, ali pa stopite k meni, da se zgovoriva.

Trinajsti prizor.

Prejšnji, Rezika.

Rezika (nastopi ob sredi in ostrmi, zá-se): Kaj li je to? (Ostane poslušaje pri vratih.)

Korén (pri stranskih vratih Grilcu): To ne gre, vi ste nevaren človek, to veste sami.

Grilec (zunaj): Jaz bi bil nevaren človek, ha, ha, ha!

Korén: Saj sami pripoznate, da je vaše ime Kordán?

Grilec: A, to je? zavoljo tega imena tako ravnate z menoj? No, bodite brez strahu, jaz

nisem Kordán, moje ime je Grilec, Ivan Grilec, župana v Šmariji sin in zdaj sam župan.

Rezika (začudena zá-se): Kaj, ta? Je li mogoče? Pa saj se mi je kaj tacega zdelo? Zato me je tako ogledoval in po nekem pismu izpraševal.

Korén: Stari Grilec je moj prijatelj, sva že dolgo znana, sina njegovega ne poznam. Imate pač pisma sabo, s katerimi to lahko dokažete?

Grilec: Imam seboj potni list, ker sem namenil se tudi na Hrvaško.

Rezika: Oče! pravi je, jaz sem to brž uganila. (Izleče pismo iz nedrij in ga pomoli Korénu): Le berite to pismo. Ne bodite hudi, da vam prej nisem nič povedala, saj sem hotela zdaj.

Korén (vzame pismo in bere mrmraje, potem ga dá Reziki nazaj): Hm, hm! Zoper tako možitev bi jaz nič ne rekel, še le prav vseč bi mi bila. Ali pa poznaš ti tistega, ki je pod pismom podpisan?

Rezika: Kako li? Saj sem ga samo enkrat videla — takrat v čitalnici v Metliki; pa je sedel v temnem kotu in jaz se nisem posebno ozirala po njem. Pa se mi vendar skoro zdi — zdi — (premišljuje).

Korén: Ta bi bila lepa, če bi bili mi ljubega snubača tako sprejeli! Pravi, da ima potni list. Naj pride ven in ga pokaže.

Jože (pristopi): Na vašo ferantvortengo, purgermojster, jaz bom vse to rihti meldal.

Korén: Idi se solit! Vstopi se mu za hrbet z napetim petelinom, če misliš, da bo ušel ali komu kaj žalega storil. (Odklene vrata stranske sobe.)

Grilec (nastopi ob strani in obstoji zagledavši Reziko, ki poobesi oči; potem vzame z žepa papir in ga pomoli Korénu): Tu je moj potni list!

Jože (brž ko nastopi Grilec, napne puško in se mu vstopi za hrbet).

Rezika (postrani): O, pravi je! Prav takega sem si mislila, ko sem prebiralala pismo. (Vzame pismo z nedrij in primerja z očmi.)

Korén (vzemši potni list postrani): Zopet nemški! Kaj meni pomaga to! Mladeneč je res staremu Grilcu zeló podoben, toda — hm! (Spogne list in ga položi na stran; Grilcu): To ni zadosti pri teh okoliščinah. Vi ste sumljiv človek, tedaj ne ostane družega, ko da greste nazaj v sobo in ste tam, dokler se ta štreña popolnoma ne razmota. To se bo pa v par urah gotovo zgodilo.

Grilec: Ha ha! Kaj se človeku utegne vse pripetiti! Toda naj bo, jaz se udam. (Gre nazaj proti stranskim vratam, oziraje se po Reziki, ki se pa sramožljivo obrne v stran.)

Korén (zaklene vrata za njim): Tako! Zdaj pa le urno k gospodu župniku, da zvem, pri čem da sem, in se nikomur dalje krivica ne dela.

Rezika: Jaz sem za trdno prepričana, da je vse to le grozna zmeta.

Korén: Kaj pomaga notranje prepričanje, če pa dokazov ni!

Rezika: Ravno sem brala v „Novicah“, da se je na Hrvaškem vnela zopet goveja kuga in da se ima naša meja zapreti za živino. Kaj, ko bi bilo ono pismo od gospôske v kaki zvezi s tem?

Korén (naglo): Rezika, ti si mi vrgla iskro v glavo.

Štirnajsti prizor.

Prejšnji, Poročnik.

Poročnik: Dober večer vsem!

Korén: Bog daj!

Poročnik: Vi ste župan tega kraja, je-li?

Korén: Da, sem. Česa želite od mene?

Jože (pristopivši, v vojaški pozituri): Gospod lajtmon, ponižno meldam, da imamo tička že v foglovži.

Poročnik (ga začudeno pogleda): Mar vi tu s puško tiče stražite?

J o ž e (vojaško): Ger lajtmon, meldam, da je tisti tat z imenom Kordón, kakor stoji v rihtni cuštelengi in ktereга so prišli Oní s kompanijo loviti, že vjet (kaže proti stranskim vratam), tam-le v cimru. Jaz sem ga ajnlifral.

Poročnik: To mi ni razumljivo. (Korénu): Je-li ta človek, ki, kakor se vidi, je bil pri vojakih, pri pravi pameti? Pojasnite mi to, gospod župan!

Korén: Prav rad, kolikor morem. — Danes mi je prinesel pot okrajnega glavarstva pismo, ktereга, ker je nemško, nisem razumil. Poslal sem tedaj po tri sosede, ker znajo, ali vsaj se bahajo, da znajo nemški brati in govoriti, da so mi pismo prebrali in poslovenili, ker mi je do gospoda župnika malo daleč. Od teh sem tedaj zvedel, da utegne sem priti čez mejo nekdo z imenom Kordón ali Kordán, ki je v Pešti več živine itd. pokradel in ktereга pridejo vojaki iskat. Če bi se tu pokazal, naj ga jaz brž primem in zaprem, sicer bi bil kaznovan jaz. Res pride v hišo Kordán. Tega smo prijeli in zaprli v ono-le sobo, pa zdaj noče biti več Kordán, ampak si je izmislil drugo ime. Dal mi je tudi potni list, ktereга pa ne razumem, ker je nemšk.

Poročnik: Hahaha! Pokažite mi potni list. (Postrani): Bog vedi, kaj so možu natvezli!

Korén (vzame potni list z miznice in ga pomoli poročniku): Tu je!

Poročnik (bere mrmraje, potem govori): Postavno narejen potni list za Ivana Grilca, župana v Šmariji. (Dá list nazaj.)

Rezika (tiho Korènu): Ali nisem uganila, oče?

Korén (Reziki tiho): Po toči zvoniti je prepozno. (Glasno poročniku): Tedaj smo tega mladenča po krivici prijeli?

Poročnik: Gotovo! Le naglo ga izpustite in pobotajte se ž njim.

Korén: Kaj pa je potem s pismom od gosposke?

Jože (ki je ves čas nekoliko debelo gledal): Ja, ja, cuštelenga od rihte.

Poročnik: Pokažite mi to čudno reč, prav radoveden sem ná-njo.

Korén (vzame pismo z miznice in ga dá poročniku, kterega vsi radovedni obstopijo): Tu-le bo!

Poročnik (prebere naglo pismo, potem s smehom): Haha! Zavoljo tega pisma je vsa ta zmešnjava? Veste li, kaj vam po tem pismu naroča gosposka? Vam bom po domače povedal. Čujte! (Gléda govoreč v pismo.) Na Hrvaškem se je zopet goveja kuga vnela. Zato dobi županija ukaz, zapreti mejo in ne puščati čez njo govedi, drobnice, prešičev, konj, kožuhov itd. V podporo jej bo

poslan oddelek vojakov, ki bo sklenil ob meji kordón (razlagaje) „kordón“ se pravi gosta četa vojakov, ki zapira mejo (nadaljevaje): in kateremu naj županstvo priskrbi stanovališča. (Pogleda.) To je v pismu, nič družega.

Korén (se sune v čelo za-se): Na tu imaš, butelj! (Glasno): To je pač lahko umeti.

Rezika: Prav to sem brala ravnokar v „Novicah“.

Korén: „Kordón“ se pravi tedaj vojaška straža?

Poročnik: Kaj pa da! Ne umem, zakaj take nenavadne besede pišejo vam kmetom! Saj jih še navadni Nemec ne ume. — Kdo li je bil tisti jezikoslovec, ki vam je ta dopis tako dobro razložil?

Jože (brž pri vprašanji poročnikovem nasloni puško na steno in se tiho splazi ob sredi s sobe).

Korén (se ozre nazaj po Joži): Ravnokar je bil še tu, a zdaj jo je popihal. Le čakaj, bova že poračunila to! Mene tako za nos voditi!

Poročnik: Kaj mu hočete? Bil je vojak in tam se ni naučil nemščine več kakor je zna. Mar odprite vjetniku vrata in poravnajte krivico, kakor veste in znate. Veste li, da vas lahko pred sodnijo na odgovor kliče zarad prikrajšanja osebne prostosti?

Korén: Tega nisem kriv jaz — kriva je gosposka, ki mi pošilja v enomer le nemška pisma, čeravno sem jo že več ko stokrat prosil slovenskih, ker nemški ne znam niti brati, niti govoriti, razumim komaj par besedi.

Poročnik: Da, da, res čudno je, da pri tolikih pritožbah se še ni odpravila ta huda napaka. Zdaj pa le urno na dan z vjetnikom!

Korén: Rezika, bodi mi ti pomočnica pri tem delu! (Gre z Reziko k stranskim vratam in jih odpre.)

Petnajsti prizor.

Prejšnji, Grilec.

Grilec (stopi iz stranske sobe): Je li zdaj štrema razmotana, da mi ne bo treba pripravljati se za vislice?

Koren: Odpustite, grozna pomota, ktere ste pa deloma sami krivi.

Grilec: Že vse vem, sem slišal v svoji ječi vaš pogovor.

Poročnik: Dovolite, da tudi jaz eno spregovorim. Te zmešnjave ni kriv nihče drugi bolj, ko gospôska s svojim nemškim dopisom. Tedaj boste županu odpustili ta kratki zapor?

Grilec: Pod nekim pogojem.

Korén: Ki mi je dobro znan. Toda prej županov posel. Vi ste se izdali tu za družega, kakor ste, tedaj prestopili postavo o oglasu. Zato vas kaznujem —

Rezika (Korénu): Pustite pri miru postavo, oče! —

Korén: Tiho! Zato vas kaznujem s tem, da vam obesim tega-le škrateljna (kazaje Reziko) za vse žive dni na vrat, kakor ste sami želeli — se reče, ako se Rezika hoče obesiti na sina vrlega mojega prijatelja in poštenjaka. Govori, Rezika!

Rezika (nekoliko se obotavlja): Zadostenja sva vam oba dolžna —

Grilec: Jaz zahtevam veliko, Reziko celo.

Korén: Pogodita se sama, jaz imam z gospodom poročnikom priskrbeti njegovim ljudem po vasi stanovanja. Za gospoda poročnika pa ti, Rezika, kedar se dogovoriš z ženinom, pripravi sobico nad vežo.

Poročnik: A, tako se je ta reč zasukala? Zdaj sem pa med vsemi jaz menda še najbolj neumen, čeravno nemški znam.

Korén: Če vam drago, gospod poročnik, idiva! Potem vam bom vse drugo pojasnil.

Grilec: Meni bi tudi bilo treba še marsikaj pojasniti. Kdo bo to storil?

Rezika: Jaz!

Grilec: Po slovenski ali po nemški?

Rezika: Po domače — po slovenski.

(Grilec in Rezika si podasta roki, Korén in poročnik gresta k vratam.)

Šestnajsti prizor.

Prejšnji, občinski pot.

Občinski pot (v sredi): Gospod župan, nanzanjami imam, da je danes popoldne šla velika čeda goveje živine s Hrvaškega čez mejo in da kar po cestah cepa. Tudi po hlevih v vasi, kamor so kako živinče vteknili, se že kuga kaže.

Korén: Na, tu imaš pogačo! To je nasledek nemškega pisma. Med tem, ko smo mi ugibali in ugibali, bi bili lahko zastražili mejo in vstavili živino. Zdaj je prepozno. Koliko sitnosti bo zdaj, koliko škode! Kdaj bomo zdaj to pošast zopet zatrl!

Grilec: Med tem, ko ste vi študirali nemški dopis, prišla je kuga v vas, v deželo. Kdo je tega kriv, vam pove tist §. 19 državnih postav, ktere ga iščemo že več let, pa ga še ne najdemo.

(Zagrinjalo pade.)